

СТ А Н О В И Щ Е

От

Доц. дпн Мария Пиргова

за

дисертационния труд

на

Владимир Руменов Трифонов

на тема:

ИНТЕГРАЦИОННИ ПРОЕКТИ В ЕВРАЗИЯ ПРЕЗ ВТОРОТО ДЕСЕТИЛЕНИЕ НА XXI ВЕК

Актуални измерения на отношенията на Русия с Беларус, Китай и Турция

Работата се състои от 248 страници, разделени в пет глави, увод и заключение. По обем и съдържание тя отговаря на заявената тема и на изискванията за дисертационен труд.

Трудът на Владимир Трифонов се отличава с логика, последователност, историчност и политическо тълкуване на разнообразни събития, които респектират със своята актуалност. Изборът на темата се оказва огромно предизвикателство, с което дисертантът се е справил успешно.

Теоретичните постановки за използваните основни понятия са осмислени и защитени в първа глава. Тя е разделена на историческа и теоретична част. Историческата част е необходима, за да се тръгне от произхода на самото понятие за Евразия, отварянето на продължаващата дискусия по това понятие и неговото различие от понятието за Централна Азия. Дискусията за „Евразия“ е част от развитието на самата геополитика като клон от политологичното познание и авторът отразява развитието на понятието в геополитиката. Съвременното значение на понятието за Евразия нараства с процесите на разпадане на СССР и последвалата реинтеграция на части от постсъветското пространство.

Втора глава е посветена на Евразийския икономически съюз като основа за развитието на интеграционните процеси в Евразия. В нея са изследвани причините за реинтеграция в част от постсъветското пространство – икономически, политически и военно-стратегически, за обединителния фактор, а именно интересите на днешна Русия. Проследена е еволюцията на ЕИС и етапите му на развитие в периода 1992-2020 година. Авторът различава институционалната от реалната икономическа и политическа интеграция. Ако политическата се обвързва повече с институционалната, то реалната интеграция се реализира повече от икономическите връзки между държавите в евразийския регион.

Трета глава изследва модела на интеграция конкретно на Русия и Беларус и създаването на нова форма на интеграция – Съюзната държава Русия-Беларус. Описани са началните икономически и политически предпоставки и събития, които оформят постепенно Съюзната държава. Процесът на свързване на двете държави в единна Съюзна държава се ускорява и от външни фактори, които се опитват да предотвратят обединението на Русия и

Беларус. Опитът за сваляне на президента на Беларус на практика ускорява сближаването на Беларус към Русия, защото това остава единствен изход за властта в държавата. Опитът за оранжева революция в Беларус не успява, прекалено показателни са развитията в Украйна и опитът от тях е поучителен за самостоятелността на държавите от постсъветското пространство.

Евразийската интеграция в Централна Азия е обект на четвъртата глава. Разгледани и обосновани са общите и различни характеристики на геополитическите понятия за Централна Азия и Южен Кавказ. Интерес представляват позициите на автора за събитията в Казахстан от 2021 година. Те излизат от полето на дисертационния труд, но заедно с това допринасят за неговата пълнота и потвърждават изследователските позиции на автора. Особена тежест на работата придава изследването на ролята на Турция в региона. Тя нараства в последните години и е формулирана като една от целите на османистката политика на президента Ердоган.

Петата глава е посветена на мястото на евразийската интеграция в отношенията Русия-Китай. В основата ѝ е поставено понятието за „Голяма Евразия“. Авторът отдава дължимото на присъствието на Китай в огромната част от процесите в Евразия, Азия и целия свят. Китай е факторът от който зависи както положителното развитие на интеграцията с негово участие, така и създаването на неизгодни за Русия, Турция и други играчи на полето, условия.

Очертаното съдържание на дисертацията дава огромно поле за анализ и изводи на протичащите многообразни и разнопосочни процеси в евро-азиатското пространство. Съгласявам се с приносите на автора по темата, които са описани в автореферата и заедно с това бих искала да подчертая някои от тях.

Развитието на събитията в Украйна, войната между Русия и Украйна от февруари 2022 година и реакциите на цялата световна общност към тези събития очертават нарастналото значение на изследователската работа на Владимир Трифонов. Ще подчертая някои процеси, които в работата са предвидени, по тях е дадена професионална експертиза и те представляват пример за експертна работа на политолог, която политиците би трябвало да имат предвид. На първо място, макар и не по значение, бих поставила ролята и поведението на Турция в Руско-украинския конфликт. Тя напълно отговаря на описаните от дисертанта стремежи и домогвания на ердогановска Турция към влияние и арбитраж в политиката между страните в Евразия и Централна Азия. На второ място е предвидената роля на Съюзната държава Русия-Беларус в украинския политически контекст. Русия използва постиженията в интеграцията на двете държави като пример и задълбочава обвързаността с Беларус и във военно-техническо отношение. Потвърждават се хипотезите на автора за ролята на ОДКС в отношенията на постсъветското пространство. Казахстан е пример за бързата намеса на Русия и нейната доминация в ОДКС, която води до съобразяването с този факт както на западните фирми в Казахстан, така и на влиянието на Китай там. Към войната в Украйна имат отношение и държавите в Южен Кавказ, някои от тях свързани с Русия, други възползващи се от тлеещи и нерешени конфликти като Армения и Азербейджан. Реализмът на автора е в сила и при анализа на съвременните връзки на Русия с Китай. Двойствената позиция на Китай в някои актуални събития е изключително внимателна по отношение на Русия, обратното също е вярно. Развитието на събитията потвърждава в голяма степен хипотезите на автора и това е най-добрата гаранция за нейната научност и приложност.

Дисертацията на Владимир Трифонов представлява задълбочен научен труд. Интересът на автора към темата се потвърждава и от многобройните му публикации. Трифонов е добър политолог, прилага политологичния подход, свързан с реалистките методи в геополитиката и международните отношения.

Като слабост на работата бих посочила много подробното на места изброяване на факти, което е характерно повече за историята, отколкото за политологията. Но предвид неизследваната в българската политическа наука тема този недостатък може да бъде и принос на работата като цяло. Наличието на множество факти се компенсира от ясения многофакторен анализ и недогматичното отваряне на проблематиката към различни мнения и изводи. Препоръчвам работата за публикация с известни съкращения.

Като отчитам професионалния успех на автора в трудната политологична работа, препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Владимир Трифонов научната и образователна степен „доктор“ в областта на политологията с шифър 3.3.

Мария Пиргова,

Доцент, доктор на политическите науки

София,

12 април 2022 г.